

ชื่อเรื่อง : การประดิษฐ์เครื่องสักการะ หมากร่อม หมากรับ ต้นดอก ต้นเทียน ต้นผึ้ง
ในจังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย : ปกัสสร ผลเพิ่ม

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประดิษฐ์เครื่องสักการะ หมากร่อม หมากรับ ต้นดอก ต้นเทียน ต้นผึ้ง ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมตามประเพณีนิยมในวิถีชีวิตของชาวล้านนา โดยศึกษาจากเอกสาร บันทึก หนังสือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือผู้ประดิษฐ์เครื่องสักการะในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 10 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ บันทึกกิจกรรมในพิธีกรรมทางศาสนา และวัฒนธรรมชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาและการสัมภาษณ์รายงานผลได้ดังนี้

การศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่ามีการประดิษฐ์งานฝีมือที่ใช้สำหรับประเพณีต่าง ๆ ทั้งในเขตเมืองและหมู่บ้านรอบนอกมานานกว่า 100 ปี แต่ทั้งหมดมีอยู่ในแถบจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา น่าน และแม่ฮ่องสอน ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านเป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องสักการะที่ต้องใช้ในแต่ละพิธีการ ตามที่ได้เคยปฏิบัติสืบทอดกันมา อาทิเช่น พิธีบวช ประเพณีสงกรานต์และการทำบุญในวันเข้าพรรษา การตกแต่งประดับประดาใช้ดอกไม้และวัสดุในท้องถิ่น

หมากร่อม หมากรับ ต้นดอก ต้นเทียนและต้นผึ้ง นับเป็นเครื่องสักการะเพื่อใช้ในพิธีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ประดิษฐ์ขึ้นโดยใช้ต้นกล้วย โครงสร้างมีโครงเป็นทรงพุ่มเพื่อติดลูกหมากรูดอกไม้ ใบไม้ เทียน และดอกไม้ที่ทำจากขี้ผึ้ง บนยอดตกแต่งด้วยกระโทงทำจากใบตอง บรรจุสิ่งของที่เป็นเครื่องบูชาเช่น ใบพลู ข้าวตอก ดอกไม้ รูป เทียน และบุหรี

ปัจจุบันรูปแบบการประดิษฐ์และวัสดุยังคงใช้แบบเดิม ตกแต่งด้วยดอกไม้ในท้องถิ่น เช่นดอกบานไม่รู้โรย ดอกพุดซ้อน ดอกกระดังงา ดอกลิ้นทม ดอกกุหลาบ ดอกจำปา ดอกมะลิ ดอกหางนกยูงไทย การประดิษฐ์เครื่องสักการะเหล่านี้ยังคงมีการประดิษฐ์ให้เห็นตามชนบทนอกเมือง แต่ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจในการถ่ายทอดวิธีการโดยคนหนุ่มคนสาว เพราะวัฒนธรรมความเชื่อในเรื่องจิตวิญญาณลดน้อยลง สนใจสิ่งที่ทันสมัยและเทคโนโลยีใหม่ซึ่งให้ความสะดวกและสบายกว่าในทุกวันนี้

Title : The Production of Ceremony : Mak-Soum, Mak-Beng, Ton Dok, Ton- Tian, Ton-Phueng in Chiang Mai Province

Author : Pabhassorn Pholperm

Abstract

The purpose of this research were to study the production of ceremony in the northern part of Thailand and to study a method for making products : Mak-Soum, Mak-Beng, Ton-Dok, Ton-Tian and Ton-Phueng using in a traditional merit of Lanna's ways of life. Documentation research was used to get information. A purposive sampling method was utilized to get 10 people who produced the ceremony. Research instruments used in the study were a structured interview and a record form for observing religion activities and culture in the community where the sample lived in. The results of the study were as follows :

From the historical evidence, it was found that there had been produced a handicraft by villagers in the northern region in the provinces of Chiang Mai, Lamphun, Chiang Rai, Payao, Nan and Mae Hong Son more than 100 years ago. The elderly people of the village were produced the offering for using in traditional ceremonies, such as the rituals of becoming a monk, Songkran Festival and Buddhist Lent Merit. The decoration of the products were made from local flowers.

Mak-Soum, Mak-Beng, Ton-Dok, Ton-Tian and Ton-Phung, were the products, using a life-extension ceremony, in the activities concerning with life. The products were made of the banana trees. The structure of products were oval shaped design, decorating with areca nuts, flowers, candles and the wax flowers. On the top of the the products, a bowl made from banana leaves was decorated offering such as betal, pop rice, flowers, joss sticks, candles and cigarettes were put.

The models of the product and all of the materials still exist until now. The products decorated with the local flowers such as the globe amaranth (Ban-mi-rue-roye), gardenia (Pud-son), ilang-ilang (Kra-dung-nga), temple flower (Lan-tom), rose (Ku-lhab), champac (Jam-pa), jasmine (Ma-li) and flaming flower (Hang-nok-yoong-thai). For the ceremony, a special production arrangement were made in the village around the town now. However, the production of ceremony was not attract young people because the culture and belief in spirit perceived by them were diminishing. Young people were interested in new and up-to-date technology with provided them more convenience.